

TOM FORD: ÉJSZAKAI RAGADOZÓK

Kárhozottak királya

ALFÖLDI NÓRA

TOM FORD A REGÉNY HŐSNŐJÉT LOS ANGELES MŰVÉSZELITJÉBE HELYEZTE ÁT.

Tom Ford kétségtelenül az egyik legizgalmasabb stilsztája napjaink popkultúrájának, rajta kívül kevesen mondhatják el magukról, hogy két tömegmédiium felületén is képesek markánsan érvényesíteni alkotói mentalitásukat. A divatmogul Ford saját neve alatt futó giga-vállalatának égisze alól egyszerű szabású, klasszikus fazonokat idéző kelmék kerülnek ki, melyeket bújtatott fondorlatokkal és pofátlanul kézenfekvő megoldásokkal avanszál luxuscikkékké, ám mindemellett nyíltan vállalja, hogy mindezek nem többek eldobható, ipari konzumtermékek. Ford saját bevallása szerint épp ettől a csillogó junk-kultúrától csömörölt meg, és úgy döntött, hogy *haute couture* törekvéseit a filmrendezésben éli ki. A kritika és a nézők által tapsikolva fogadott, *Az egyedülálló férfi* című

első filmjével már karakán direktorként debütált, második, *Éjszakai ragadozók* című munkájában még magabiztosabb auteurként tetszeleg, ráadásul nem fél rásütöni kéznyomát filmjének minden egyes kockájára.

Ford az 1993-as, Austin Wright által írt *Tony and Susant* vette gondozásába, a hermeneutikai izgalommal tarkított regényt ügyesen magára szabta, helyt adva mind művészi önkritikájának, mind szerzői törekvései kinyilatkoztatásának. Pedig nem volt egyszerű dolga; Wright műve többretegű és többolvasatú „regény a regényben”, amely túlföntül bőbeszédűnek mutatkozik ahhoz, hogy egyetlen egészestés filmbe tömörüljön, nemhogy nagy horderejű nyilatkozattételeket is elbírnjon. Ford viszont szokásához híven, elegánsan a lehető legegyszerűbb utat választotta, az exférj brutális bűnügyet érzékletesen taglaló kéziratát olvasó főhősnőt a saját, sznobériájában vergődő, Los Angeles-i művészeti elit közegébe helyezte. Így Susan a regényhez képest nem egy középosztálybeli középkorú asszony, akít az általa olvasott történet izgalmaiktól – valamint volt, és jelenlegi tönkrement házasságának tanulságairól való melázástól – a mosás, főzés, gyermekeinek nevelése szakít el. A főhősnő Ford olvasatában azonosulásra legkevésbé sem csábító, a fogyasztói társadalom visszasságaitól kiüresedett elit nő, akire a semmiből csap le alattomosan volt férjének frappáns, halk bosszúja.

Ez a fogás azonban csak látszólag egyszerű, hiszen a

mélyunalommal tarkított úr lapolódik át és vissza egy kőkemény, véres és pattanásig feszülő történetbe, miközben a múlt banális kegyetlensége is meglevenedik: a volt férj regényében Tony magatehetetlenül nézi végig, ahogy családját elrabolják és brutálisan lemészárolják, Susan a sztori követése közben akaratanul is szembesül azzal, hogy majd húsz évvel ezelőtt milyen hideg megfontoltsággal hagyta el alkotói ambícióit kibontani képtelen társát. Ford nem félt ravaszul használni a film médiumának eszközeit, bölcsen sarkít, ellentéteket feszít egymásnak, ahol kell élesít, mindemellett a finomságokat is elhagyja: a Susan emlékeiben meglevenedő férj és a regény frusztrálóan cselekvésképtelen főhőse egy és ugyanaz az ember; a hosszú ideje hibázni képtelen Jake Gyllenhaal ügyesen keresztezi egymásba a két karaktert, igaz Ford is a segítségére siet, hol apró gesztusokkal, hol finom szimbólumokkal szövi egybe a történeteket. Susan világa monokróm, szürke tónusokban csillog üresen, míg a bűnügyi szál vörös és barna színekben vibrál a groteszken harsány nyugat-texasi közegeben. Ford minden fegyvert fordítva süt el, egymásra halmozza a klisés mivoltuk miatt káprázatosnak tűnő archetipikus karaktereket, kezdve Susan rideg elitista anyjától, a jóképű és tenyérbemászóan megnyerő új férjen át, a fantasztikusan elnagyolt nyomozó seriffig. Ott rúgja hasba a nézőjét ahol a legjobban fáj; minden egyes szereplő kárhozatra van ítélve, látszólag nem való ez a törékeny, útját kereső alkotói léleknek, mégis ő az, aki bosszúját a lehető legkönyörtelenebbül tálalja. Ford keresve sem találhatott volna jobb közeget adaptációjához a noirnál, ráadásul képletében minden stimmel, mintha csak tankönyvből olvasna a szabályait, igaz nem kellett messzire nyúlnia, hiszen minden egyes terméke e sötéten bugyborékoló, fájdalmasan elegáns világ születtje.

ÉJSZAKAI RAGADOZÓK (Nocturnal Animals)

– amerikai, 2016. Rendezte: **Tom Ford**. Írta: **Austin Wright** regényéből **Tom Ford**. Kép: **Seamus McGarvey**. Zene: **Abel Korzeniowski**. Szereplők: **Amy Adams** (Susan), **Jake Gyllenhaal** (Edward/Tony), **Armie Hammer** (Hutton), **Aaron Taylor-Johnson** (Ray), **Michael Shannon** (Adams). Gyártó: **Fade to Black / Focus Features / Universal**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. *Feliratos*. 112 perc.

